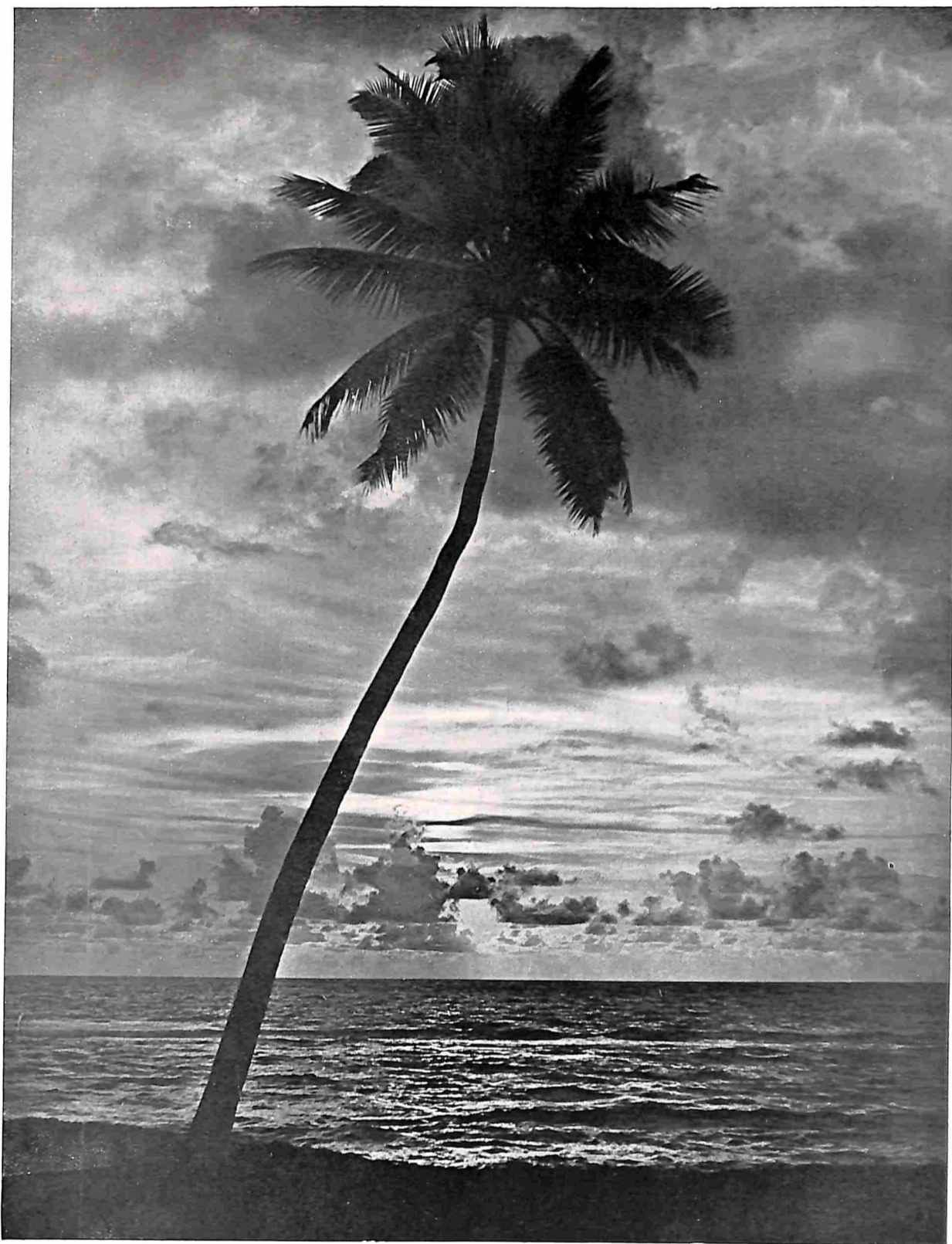

BUITEN

28^E JAARGANG N°. 40

ZATERDAG 6 OCTOBER 1934

TROPEN-AVOND AAN ZEE

Redactie: Mr. P. J. A. BOOT	INHOUD
TROPEN-AVOND AAN ZEE (ILL.)	BLZ. 469
DE VERHEIMELIJKTE MOORD, UIT HET TSJECHISCH VAN KAREL CAPEK	BLZ. 470—471
BIJ DE BUURSER BEEK (GEÏLL.), DOOR D. WILDE	BLZ. 471. 480
INDRUKKEN UIT ZUID-ENGELAND (GEÏLL.), DOOR MR. J. VAN DER SCHEER	BLZ. 472—475
VUURWERKAVOND, DOOR TRIXIE	BLZ. 474—475
ZADEN EN VRUCHTEN IN DEN HERFST (GEÏLL.), DOOR M. HOEN	BLZ. 475—478
HUIDIEREN OP DE ONDERNEMING (GEÏLL.), DOOR W. BAERVELDT	BLZ. 478—480

Men gelieve alle stukken voor Redactie en Administratie bestemd te zenden naar *Rokin 74—76, Amsterdam*. Bijdragen dienen vergezeld te gaan van postzegels voor eventuele terugzending.
Overneming van den inhoud, ook bij gedeelten, verboden.

De verheimelijkte moord

Uit het Tsjechisch van KAREL CAPEK

ZOOALS u misschien weet, vertelde mijnheer Houdek, woon ik in Vinohrady, een nette buitenwijk van Praag, in de Krucemburská ulice, de Krutzemberger Gasse. Dat is een van die korte dwarsstraatjes zonder café's, ja zelfs zonder strijkinrichting of kolenhandel, waar de menschen om tien uur in hun bed liggen, behalve de nachtbrakers, die een eigen radio hebben en bijgevolg tot elf uur opblijven. De bewoners zijn grootendeels fatsoenlijke commensals of zevenderangs ambtenaren, een paar houden aquariums, één speelt cither, twee verzamelen postzegels, dan is er nog één vegetariër, één spiritist en een theosofische handelsreiziger; voor de rest zijn het louter kamerverhuursters, bij wie genoemde heeren wonen in een nette, elegant gemeubileerde kamer met ontbijt, zooals het in de krant staat geadverteerd. Eenmaal in de week, steeds op Donderdag, kwam de theosoof tegen middernacht thuis, omdat hij dan een esoterisch avondje had; op Dinsdagavond werd het twaalf uur eer twee aquariumhouders thuis waren, dan woonden zij de vergadering bij van de vereeniging „Aquarium” en na afloop disputeerden ze bij een lantaarnpaal over bittervoorn en sluiervisschen. Drie jaar geleden geschiedde het heugelijk feit, dat een dronken man door ons straatje liep, maar vermoedelijk was hij verdwaald uit Košire, een volksbuurt over de Moldau. Daarentegen kwam iedere avond om kwart over twaalfven een Rus thuis, genaamd Kowalenko of Kopytenko, een man, klein van stuk, maar met een zeldzamen baard, die op nummer 7 woonde bij juffrouw Jansky. Wat die Rus voor zijn brood deed, wist niemand; maar tot vijf uur 's middags lag hij thuis op den divan, daarna ging hij met zijn aktentasch naar de naaste tramhalte en reed naar het centrum; precies om kwart over twaalf stapte hij weer aan dezelfde halte uit en sloeg de Krucemburská ulice in. Iemand heeft beweerd, dat die Rus van vijf uur 's middags af in een café bleef plakken en daar met andere Russen zat te debatteeren. Maar anderen zeiden, dat het geen Rus kon zijn, omdat die nooit zoo vroeg thuiskwamen.

Eens, het was dit jaar Februari, lag ik al te slapen, toen er onverwachts vijf schoten knalden. Eerst droomde ik, dat ik een kleine jongen was en thuis op het erf met mijn zweepje klapte en pret had, omdat het zoo mooi knalde; maar plotseling werd ik wakker en besefte, dat er op straat met een revolver geschoten werd. Toen vloog ik naar het raam en gooide het open en ik zag op het trottoir juist voor nummer 7 een man met een aktentasch in zijn hand voorover op het trottoir liggen. — Maar meteen hoorde ik al voetstappen, om den hoek kwam een agent opdagen, die naar dien man toeliep en hem overeind wilde helpen. Hij liet hem weer los, riep uit: Sakkerju! en floot. Op hetzelfde oogenblik verscheen aan

den anderen hoek van de straat een tweede agent, die op een draf naar den eerste liep.

U begrijpt, dat ik als de wind mijn pantoffels en mijn overjas aandeed en naar beneden vloog. Uit de andere huizen kwamen aangehold de vegetariër, de citherspeler, één aquariumhouder, twee conciërges en één filatelist; de overigen keken klappertandend uit het raam en zeiden bij zichzelf: Ik zal gek zijn on mijn leven te wagen. Intusschen hadden de twee agenten dien man op zijn rug gelegd.

„Is het die Rus, die Kopytenko of zoo, die daar bij juffrouw Jansky woont?”, zei ik klappertandend. „Is hij dood?”

„Dat weet ik niet”, zei de eene agent verbouwereerd. „We moeten den dokter roepen!”

„Laten jullie hem zoo maar liggen?” klappertandde verontwaardigd de citherspeler. „Jullie hadden hem naar het z-z-ziekenhuis moeten brengen!”

Inmiddels stonden er al een stuk of twaalf van ons bijeen te huiveren van de kou en den schrik, terwijl de agenten bij het slachtoffer geknield lagen en hem om een onbekende reden zijn boord losknoopten. Toen stopte er op den hoek van de hoofdstraat een taxi en de chauffeur kwam bij ons kijken wat er aan de hand was; wellicht hoopte hij dat er een beschonkene lag, dien hij naar huis zou kunnen rijden.

„Wat is daar aan de hand, lui?” vroeg hij ons kameraadschappelijk.

„Z-z-ze hebben iemand doodgeschoten”, klappertandde de vegetariër. „Leg hem in den w-w-wagen en rijd hem naar het gasthuis! Misschien leeft hij nog!”

„Jakkas”, zei de chauffeur. „Zulke vrachtjes kan ik missen als kiespijn. Maar afijn, ik kom al”. Toen liep hij langzaam naar zijn auto en reed naar ons toe. „Leg hem maar in den wagen”.

De twee agenten tilden den Rus op en sjouwden hem met groote krachtsinspanning in de taxi; het was wel een klein persoon, maar dooden zijn moeilijk te hanteeren.

„Ziezoo, collega”, zei de eerste agent tot den andere. „jij rijdt met hem mee en ik zal de namen van de getuigen noteeren. Chauffeur, rijd naar het gasthuis, en gauw”.

„Ja zeker”, bromde de chauffeur. „als mijn remmen defect zijn”. En hij reed weg.

De eene agent haalde uit zijn borstzak een notitieboekje en zei: „Heeren, wilt u mij uw namen opgeven, dat is noodig als de zaak vóór komt”. Hij schreef akelig langzaam een voor een onze namen in het notitieboekje; misschien had hij verkleumde vingers, maar ondertusschen stonden wij te blauwbekken. Toen ik weer in mijn kamer op de klok keek, was het vijf minuten voor half één; het heele voorval had dus tien minuten geduurd.

Nu zult u misschien denken, dat het een doodgewone historie was, maar dan bent u abuis; in zoo'n nette straat is dit een groote gebeurtenis. De aangrenzende straten zullen nog met een deel van den roem geuren en zeggen: 't is vlak om den hoek gebeurd; de verder afgelegene straten houden zich onverschillig; maar geloof me, dat is alleen maar uit nijd en afgunst. Op den anderen hoek zetten ze een onverschillig gezicht en zeggen ze: Ik geloof dat daar iemand vermoord is, maar wat er achter steekt weet ik niet. Dat is niets dan lage jalouzie.

U kunt u voorstellen, hoe wij uit die straat den anderen dag op de avondkrant zijn aangevallen, eensdeels omdat wij nieuwe bijzonderheden van onzen moord wilden weten en andersdeels omdat we gaarne zagen, dat er over onze straat en ons nieuws geschreven werd. Het is algemeen bekend, dat de menschen in de krant het liefst lezen wat ze zelf gezien hebben en waarvan ze ooggetuigen waren. Bij voorbeeld: in de Ujezd is een paard gevallen, waardoor het verkeer tien minuten gestremd werd. Wanneer hiervan later niets in de krant staat, smijt je de krant woedend op tafel en zegt dat de redactie niet deugt. Het is bijna een beleediging, dat die krant een gebeurtenis, die je meegemaakt hebt, onbelangrijk acht. Ik geloof, dat de rubriek „gemengd nieuws” alleen maar geplaatst wordt ter wille van de ooggetuigen, omdat die zich anders beleedigd zouden voelen en hun abonnement zouden opzeggen.

Het was voor ons een groote desillusie, toen geen enkel avondblad een woord vermeldde van dien moord. Allerlei beuzelingen en ellenlange artikelen over politiek staan er in, bromden wij, zelfs een botsing van een tramwagen met een handkar, maar zoo'n moord slaan ze over: de kranten op het idee, dat de politie misschien de kranten gelast had, voorloopig te zwijgen in het belang van het onderzoek. Dit stelde ons gerust en stijfde onzen trots; wij gingen er prat

op, dat wij in zoo'n belangrijke straat woonden en gedagvaard zouden worden als getuigen in zoo'n geheimzinnige zaak. Maar den volgenden dag stond er weer niets in de kranten en van de politie kwam er niemand om een onderzoek in te stellen, en wat ons nog het meest verwonderde: zelfs bij juffrouw Jansky kwam geen mensch om de kamer van dien Rus te onderzoeken of althans te verzegelen. Dit maakte ons helsch; de citherspeler zei, dat de politie het misschien in den doofpot wilde doen, want wie weet wat er achter zat. Maar toen er drie dagen later nog geen haan naar kraaide, geraakte onze straat in opschudding, we wilden het er niet bij laten, want die Rus was een van ons en wij zouden er voor zorgen dat de zaak aan het licht kwam; onze straat werd toch al stiefmoederlijk bedeed met slecht plaveisel en schaarsche verlichting, dat zou anders zijn wanneer er een kamerlid of een journalist woonde, maar het is een feit, dat geen mensch opkomt voor een fatsoenlijke straat. Kortom, er brak een ziedende verontwaardiging los en de bureu wendden zich tot mij, opdat ik als oud en onafhankelijk man naar het hoofdbureau van politie zou gaan om te wijzen op die nalatigheid inzake dien moord.

Ik ben dus gegaan naar commissaris Bartošek; ik ken hem een beetje, hij is een sombere man, die nog steeds treurt om een ongelukkige liefde; ze zeggen dat hij van verdriet bij de politie is gegaan. „Mijnheer de commissaris”, zei ik, „ik kom u alleen maar vragen, hoe het eigenlijk zit met dien moord in de Krucemburská ulice, wij zijn er allemaal verbaasd over, dat de zaak in den doofpot gaat?”

„Welke moord? vroeg de commissaris. „Wij weten nergens van, het is toch ons rayon”.

„Welnu, drie dagen geleden hebben ze op straat den Rus Kopytenko of Kowalenko doodgeschoten”, legde ik hem uit. „Er waren nog wel twee agenten bij, de eene schreef onze namen op als getuigen en de andere reed met dien Rus naar het ziekenhuis”.

„Dat is onmogelijk”, zei de commissaris, „er is hier niets aangegeven. Dat moet een vergissing zijn”.

„Maar mijnheer de commissaris”, begon ik heftig, „dat hebben toch minstens vijftig menschen gezien die er een eed op durven doen! Mijnheer, wij zijn rechtschapen burgers, wanneer u ons gezegd hadt, dat wij onze mond moesten houden over dezen moord, dan doen wij dat, ook al weten we niet waarom. Maar zóó iemand afschepen gaat niet, dat zullen wij in de krant zetten”.

„Wacht even”, zei mijnheer Bartošek met een gezicht zoo ernstig dat ik er haast van schrok. „Mijnheer, vertelt u mij asjeblijft precies wat er gebeurd is”.

Ik vertelde hem het heele verloop, en hij werd paars van woede, maar toen ik gevorderd was tot de plaats, dat de eene agent tegen den andere zei: „Collega, jij rijdt met hem mee en ik zal intusschen de namen van de getuigen noteeren” — toen ik dat gezegd had, slaakte de commissaris een hoorbaren zucht van verlichting en riep uit: „Goddank, dan zijn het niet onze jongens geweest! Groote goedheid, waarom heeft u geen dienders gehaald voor die dienders. Je verstand zegt je toch, dat geuniformeerde agenten elkaar nooit met collega aanspreken! Dat zeggen hoogstens rechercheurs in burgerpak, maar menschen in uniform nooit van hun leven! U hadt die kerels moeten laten opsluiten!”

„Waarom dan?” stamelde ik perplex.

„Omdat zij dien Rus hebben doodgeschoten”, zei de commissaris met klem. „Of althans medeplichtig waren! Hoelang woont u in de Krucemburská ulice, mijnheer?”

„Negen jaar”, zei ik.

„Dan hadt u kunnen weten, dat om elf uur vijftien de naastbijzijnde politiepatrouille bij de Markt loopt, de volgende op den hoek van de Slezská ulice en Perunova ulice, de derde marcheert in dienstpás voorbij het huis kadastraal nummer 1388 en zoo voort. Mijnheer, dien hoek, waar uw agent vandaan kwam, kan een agent van ons hetzij om 10 uur 48 of daarna eerst om 12 uur 23 passeeren, maar niet op een ander tijdstip, omdat er dan geen patrouilles langs komen. In 's hemelsnaam, dat weet iedere dief immers en de bewoners zelf schijnen het niet te weten! Denkt u soms dat we op iederen hoek een diender kunnen zetten? Mijnheer, wanneer er op het tijdstip dat u genoemd heeft, van uw vermaledijden hoek een echte politieman in uniform was toegeschoten, dan zou het een verschrikkelijk schandaal geweest zijn, ten eerste omdat hij volgens dienstorders bij de Markt moest loopen en ten tweede omdat hij ons den moord had moeten op-

geven. Dan zou het natuurlijk een ernstig feit geweest zijn”.

„En de moord zelf?” vroeg ik.

De commissaris was zichtbaar gekalmeerd en zei: „Dat is een andere kwestie, dat zal wel een onguur zaakje zijn, mijnheer Houdek, daar zit een linke vent en een ingewikkelde geschiedenis aan vast. Wat een doortrapte lui om dat zoo voor mekaar te boksen! Ten eerste wisten ze wanneer die Rus naar huis ging, ten tweede kenden ze de marsroute van onze mannen, ten derde hadden ze noodig, dat de politie twee dagen lang niets van dien moord afwist — waarschijnlijk wilden ze bijtijds hun biezen pakken. Begrijpt u?”

„Niet heelemaal”, zei ik.

„Luistert u dan”, legde de commissaris geduldig uit. Ze hebben twee handlangers als agenten verkleed en die stonden om den hoek te wachten om den Rus dood te schieten, of totdat een derde hem een kogel door zijn kop zou jagen. De bureu waren natuurlijk bevredigd, toen ze zagen, dat onze voortreffelijke politie zoo spoedig ter plaatse was. Zeg eens”, — er schoot hem iets te binnen — „hoe klonk het fluitje waar die eerste agent op blies?”

„Nogal zacht”, zei ik, „maar ik heb gedacht dat die agent pijn in zijn keel had”.

„Juist”, zei de commissaris voldaan. „In het kort, ze hebben het er op aangelegd, dat de getuigen dien moord niet bij de politie zouden aangeven, zoodat ze tijd wonnen om over de grens te verdwijnen, ziet u? En die chauffeur zat stellig met hen in het complot; weet u misschien nog het nummer van den auto?”

„We hebben niet op het nummer gelet”, zei ik beschaamd.

„Dat doet er niet toe”, zei de commissaris, het was natuurlijk toch valsch, maar op die manier is het hun gelukt het lijk van dien Rus te doen verdwijnen. Overigens was het geen Rus, maar een Macedoniër, een zekere Protasow. Ik dank u, mijnheer, maar nu moet ik u in ernst vragen, of u iedereen op het hart drukt over die zaak te zwijgen, dat is in het belang van het onderzoek. Natuurlijk is er politiek mee gemoeid, maar de aanstichter moet een slimmerik geweest zijn, want gewoonlijk zijn politieke aanslagen zwijnerij. Waar politiek bij te pas komt, zie je nooit een fatsoenlijke misdaad, dat wordt alleen maar bloed vergieten”, zei de commissaris met afkeer.

De zaak werd toen een beetje onderzocht; waarom ze dien moord begaan hebben, bleef onbekend, maar de namen van de moordenaars hebben ze, alleen zitten de daders al lang over de grenzen. En zoo kwam het, dat de moord in onze straat vergeten werd, alsof iemand het roemrijkste blad uit haar geschiedboek had gescheurd. Wanneer er toevallig een vreemde door gaat, iemand uit een hoofdstraat of van den rand van de stad, dan denkt hij: Hè wat een dooie straat! Maar geen mensch wil ons gelooven, als wij vol trots beweren, dat bij ons een geheimzinnig misdrijf is gepleegd. Alleen omdat de andere straten ons die eer niet gunnen”.

Bij de Buurser beek

DOOR D. WILDE

ONZE eerste kennismaking in Augustus met de beek verliep koel, erg koel. Maar toch, als we even later met een prettig, tintelend gevoel aan 't ontbijt zitten, hebben we geen spijt van 't matineuze bad en besluiten, de kennismaking voort te zetten. En dus gaan we op stap, langs de beek naar Haaksbergen. Een eind voorbij Buurse begint onze wandeling. Heel smal is het beekje daar. Er staat, ten gevolge van de droogte, maar weinig water in. Weinig, maar glashelder. Dat waardeer je des te meer, als je, zoals wij, pas van den kant van Enschede komt, waar alle beken roetzwart zien. „Van de fabrieken”, zeggen de Enschedeërs. ☼ Als schimmen schieten scholen visschen door 't water, dat omzoomd wordt door 't lange smalle blad der gele lisch. Hier en daar verdwijnt de beek onder een menigte bladeren van velerlei vorm. 't Grappigst zijn de pijlkruidbladeren met hun omhoogstekende punten. Een enkele pijlkruidbloem bloeit nog, verder zie je geen bloeiende waterplanten meer. Des te meer bloeit er langs de hooge bermen der beek! De pluimige spiraea, de gele zonnetjes van 't St. Janskruid, het fijne witte en gele walstroo, 't paarse knoopkruid, de rossige graspluimen, de forsche berenklaauw. ☼ En 't geheel wordt nog kleuriger gemaakt door de vele insecten en vlinders die rondzoemen en fladderen, of wel, in rust, zich te goed doen aan den honing der bloemen. (Slot op bladz. 480)

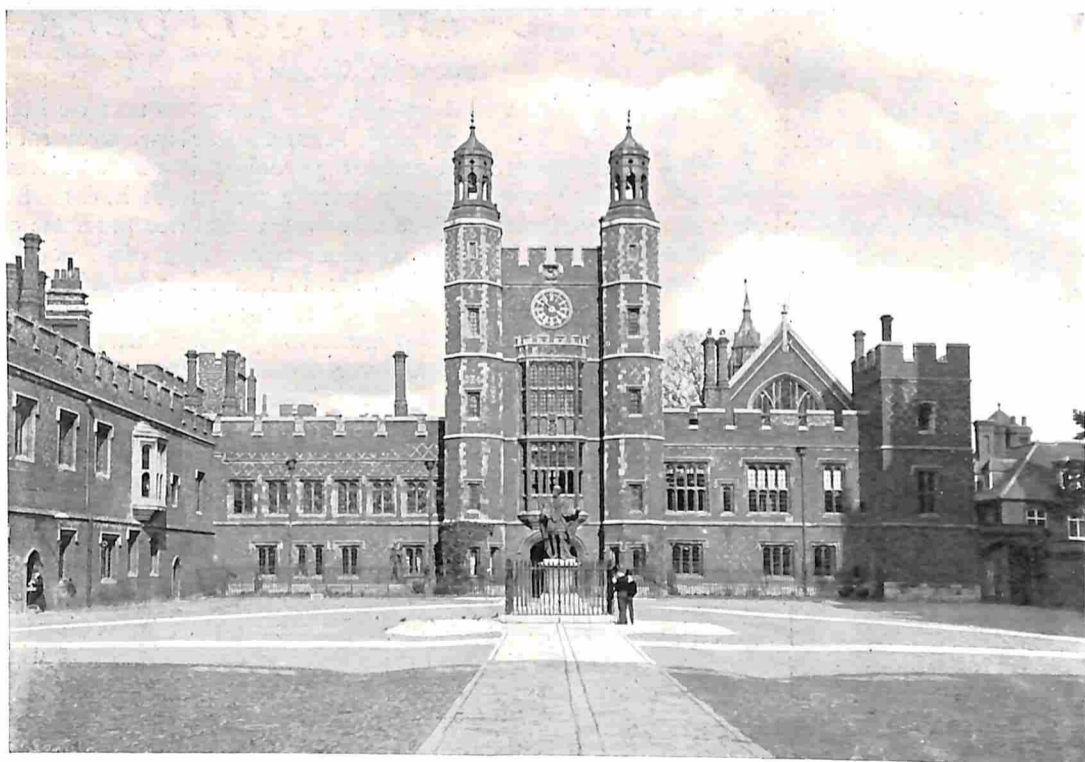
HAMPTON COURT

INDRUKKEN UIT ZUID-ENGELAND

DOOR MR. J. VAN DER SCHEER

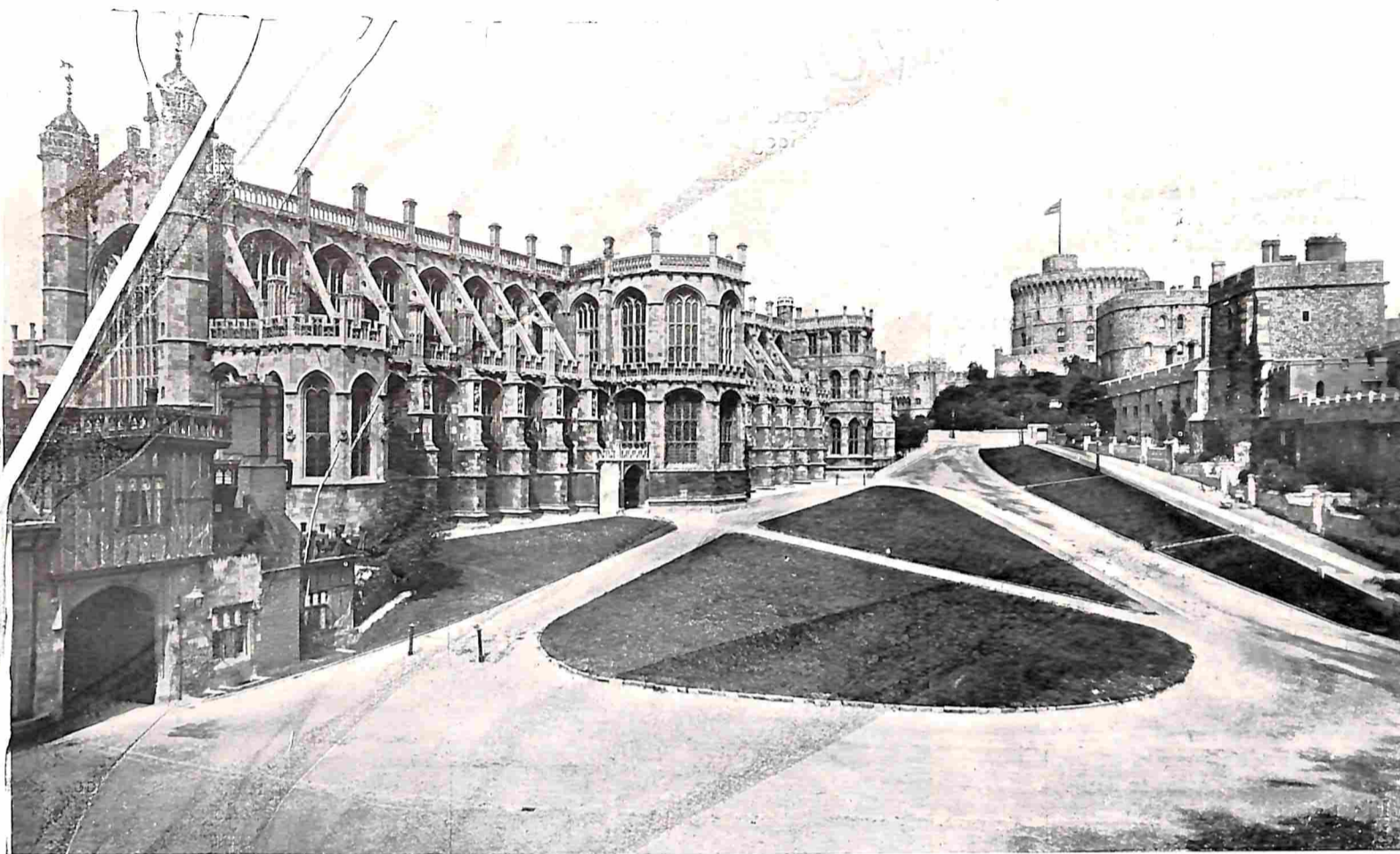
WIJ fietsen, kalm en voorzichtig, zoo dicht mogelijk langs de linker trottoirband, door de volte van Londen. Euston Road, Marylebone Road, Bayswater Road, Holland Park Avenue — deze stad neemt geen einde. Chiswick, er komt meer ruimte; Richmond, wij rusten onder zware kastanjes en het groote park is, ondanks een aantal auto's, een oase van stilte. We zwoegen de heuvels op en dalen naar Kingston. De sfeer van Londen zijn we nog lang niet uit. Die reikt tot voorbij Hampton Court, statig paleis omringd door fleurige gazons en prachtige borders, scherpe tegenstelling tot de vale grasvelden van Richmond Park, door den heeten, regenloozen zomer verkleurd. Pas na Staines, schreeuwerig en volledig bedorven landstadsje, krijgt men geleidelijk het gevoel van buiten te zijn. Westwaarts rijden wij, door de Theemsvallei, tooneel van veel romans, van veel historie, waar men telkens op overbekende namen stuit, het Magna Charta-eiland, het trotsche Windsor Castle met zijn prachtige lanen, de grijze schoolgebouwen en fleurige tuinen van Eton, Maidenhead, Marlow,

Henley. ☞ Het is een rustig landschap van breede, golvende heuvels, met weilanden, bouwland en buitengoederen. De kronkelende, bescheiden rivier stroomt er traag tusschen door. En over dat land verspreid staan de boomen. Englands boomen zijn onovertroffen. Zij zijn groot en stoer en oud als het Engelsche volk. Zij staan midden in het land, alleen of in groepjes; ze houden niet van vaste regels en onwrikbare voorschriften. Zij zijn individualist als de Engelschman en geen kuddedier als de boomen van het Schwarzwald. In ongewilde harmonie staan ze daar over de weilanden verspreid; ze maken heel Engeland tot een park. ☞ In twee dagen zijn we naar Oxford gereden, niet altijd langs den grooten weg. Die weg is vol en onrustig van autos. De zijwegen zijn rustiger, maar helaas ook steiler. Ze klauteren dikwijls tegen hooge ruggen op en dalen weer in gevaarlijke bochten, waar voortreffelijke remmen een eerste vereischte zijn. Ze vergen veel inspanning en veel afstappen. Zoo is een fietstocht door het Engelsche heuvelland tamelijk vermoeiend. Bovendien heeft Engeland met Nederland één eigenschap gemeen: Men heeft er altijd tegenwind. ☞ „Private”. Met dit ééne woord is Engeland getypeerd. Talrijker dan onze bordjes „Verboden Toegang” zijn de bordjes „Private”. Heel Engeland is private, de Engelschman ook. In Londen vindt men vrijwel geen restaurant of tea-room met tafeltjes aan het raam, laat staan dat men op straat kan zitten. Men is er — als de Engelschman — afgesloten van de buitenwereld. Ook de dorping groet niet onderweg en in een dorpsinn ziet hij je aan met gereserveerde nieuwsgierigheid en groet evenmin. Wendt men zich echter tot hem om hulp of raad, dan is hij van een groote voorkomendheid en welwillendheid. Ook zijn land is „private”. Muren en heggen omsluiten zijn bezittingen en wie langs Engelsche wegen fietst, ziet zich dikwijls over groote afstanden zijn uitzicht benomen. Men rijdt tusschen twee lange, zeer nette, zeer gereserveerde heggen. Hier en daar is een gesloten hek met een bordje „Private”. Daarachter woont de Engelschman. ☞ Van het oude Oxford met zijn statige Colleges en

ETON COLLEGE

Oxford met zijn statige Colleges en

WINDSOR-CASTLE. DE ST. GEORGE KAPEL, WAAR DE RIDDERS VAN DEN KOUSEBAND TER KERKE PLEGEN TE GAAN

stijlvolle tuinen zijn we per trein naar Bath gereden, de beroemde badplaats met de eenige warme bronnen van Engeland. Het ligt in een diep dal en is een zeer regelmatige, zeer systematisch gebouwde 18e eeuwse stad. In die eeuw ligt haar bloeitijd. Tegen de Noordelijke hellingen van de Avon-vallei zijn, in eenzelfde stijl, huizen, straten, terrassen opgebouwd, met ruime pleinen en plantsoenen er tusschen. Het geheel is zeer rustig, zeer voornaam, niet zonder grootschheid. De heuvels bieden mooie vergezichten. In de oude stad zijn de restanten van de Romeinsche badinrichting, the Roman bath, zeer bezienswaardig. ☒ De Mendip Hills ronden hun ruggen tusschen Bath en Bristol in het Noorden en het kathedraal-stadje Wells in het Zuiden. Door oude dorpjes stroomden kleine beken en statig geboomte rijst in lanen of groepen. Hun Zuidelijke helling is het mooist; daar vindt men de kalkkloof, de Cheddar Gorge, daar heeft men wijde uitzichten op het lage land van Wells en Glastonbury, waarachter ver weg nieuwe heuvelrijen golven. Daar ligt Wells zelf met zijn kathedraal. ☒ Bij het vallen van den avond zijn we er in vliegende vaart binnen gestoven, na een 4 Kilometer freewheelen, een redelijke belooning voor ons zwoegen omhoog en een behagelijk hotel verschaft ons rust. 's Morgens bekijken wij het stadje, d.w.z. de kathedraal. De Engelsche Kathedralen zijn als de Engelschman: „private”. Zij hebben zich niet als vele onzer oude kerken geëncanilleerd met kleine, er tegenaan gebouwde, burgermanswoningen. Zij zijn gereserveerd en majestueus. Zij liggen in wijde closes, te midden van groene gazons, waarin eenige statige boomen staan. ☒ Op ruimen afstand staan er dan huizenrijen omheen, oude huizen veelal, als een gepaste, bescheiden omlijsting. Winches-

ter, Salisbury, Wells, men zou nauwelijks weten aan welke de voorkeur te geven. Ik meen dat ik het de laatste moet doen. Deze kathedraal met zijn breeden gevel vol beeldhouwwerk vormt met zijn omgeving van oude lage gebouwen, zware begroeide muren, boomen en waterpartijen, wel een uiterst harmonisch geheel. ☒ Het Engelsche landschap is rustig en evenwichtig. Zijn schoonheid komt tenvolle uit als men over den heuvelrug rijdt tusschen Glastonbury en Bridgewater met ver op den achtergrond het bleek-blauwe water van het Bristol-Channel. Maar het is enigszins eentonig, zonder veel temperament, zooals zijn bewoners. In het uiterste Westen evenwel ontbreekt hier en daar de grootschheid niet, is het karakter van het land in elk geval anders. Daar vindt men de uitgestrekte en hooge heidevelden van Exmoor en Dartmoor, daar treft men de steile, rotsige kust, waartegen de branding beukt. (Slot volgt)

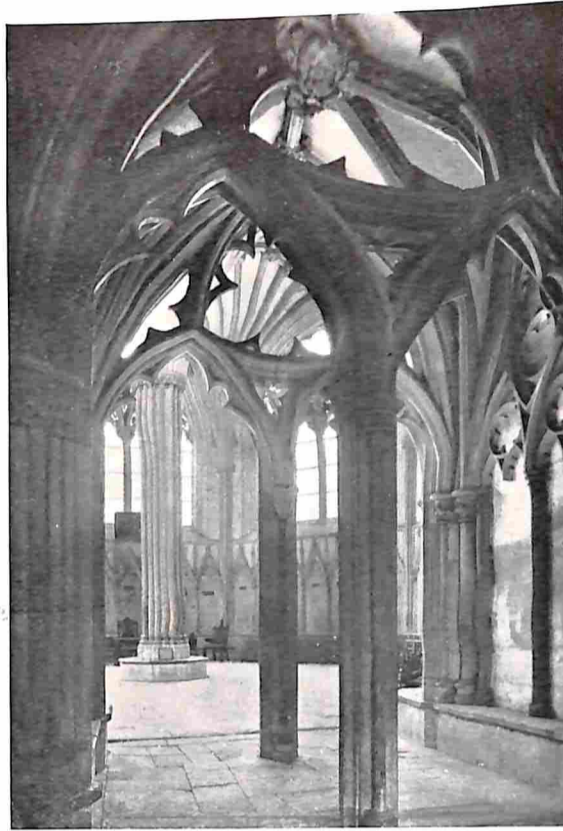
ENGELANDS BOOMEN STAAN DAAR STOER EN OUD . . .

VUURWERKAVOND

TOEN ik de invitatie kreeg om dien Vrijdagavond in de Scheveningsche duinen mee te gaan rijden, vloog het door me heen: het vuurwerk is verzet, dat kan moeilijk worden met thuishomen. Want je kunt nooit uit de duinen naar huis gaan zonder twee groote verkeerswegen naar de badplaats te moeten passeeren. En Siegfried is wel nergens bang voor, maar hij reageert steeds precies anders dan je met redelijkheid van hem verwachten kunt en mijn cavalier had althans in het buiten-rijden nog geen routine-van-jaren... Enfin, iedere dag heeft genoeg aan zijn eigen kwaad en met moeilijkheden moet je je alleen het hoofd breken op het oogenblik, dat ze niet meer ontgaan kunnen worden. Dus... „graag”, zei ik. De avonden waren zoo mooi, dat het misdadig geweest zou zijn om er niet van te genieten, zelfs al was er vuurwerk. ☼

Mijn cavalier leefde in gelukkige onwetendheid van dit feit. En informeerde of we langs het strand huiswaarts konden gaan. Dat vond ik het oogenblik om hem in te lichten. Eigenlijk had ik iets van schrik of bezorgdheid verwacht, maar het scheen hem siberisch te laten. Onbekendheid met het gevaar of heldenmoed, het was nog niet duidelijk welk van die beiden. ☼ Verder dan die enkele korte mededeeling kwam ik voorloopig niet, omdat Siegfried bij den eersten stap, die we in de Boschjes op het ruiterspad zetten, verraderlijk naar rechts uitschoot en tusschen het kreupelhout in een jongen kastanjeboom klom om daar te gaan eten. Het is een van de baldige kwajongensstreken, die ik hem nog niet af heb kunnen leeren. Nadat hij op het goede pad was teruggebracht, gedroeg hij zich merkwaardig braaf tot we bij de gevangenis kwamen, waar hij à tout prix een bezoek wilde brengen, zoodat het eenige krachtige overreding kostte om hem daarvan te doen afzien. In de duinen vond hij het prettig, veel prettiger dan hij verwacht had. Er was nu eens niets wat hem hinderde, geen vliegen, geen zon, geen klapwiekende eksters en patrijzen, die hem aan het schrikken konden maken door hun lawaai tusschen de takken, het was een volmaakte wereld. Dat vonden wij ook. Over de duintoppen lag het milde licht van den vroegen na-zomeravond en er steeg een warme, kruidige geur van den grond op, toch al even doorweven van een

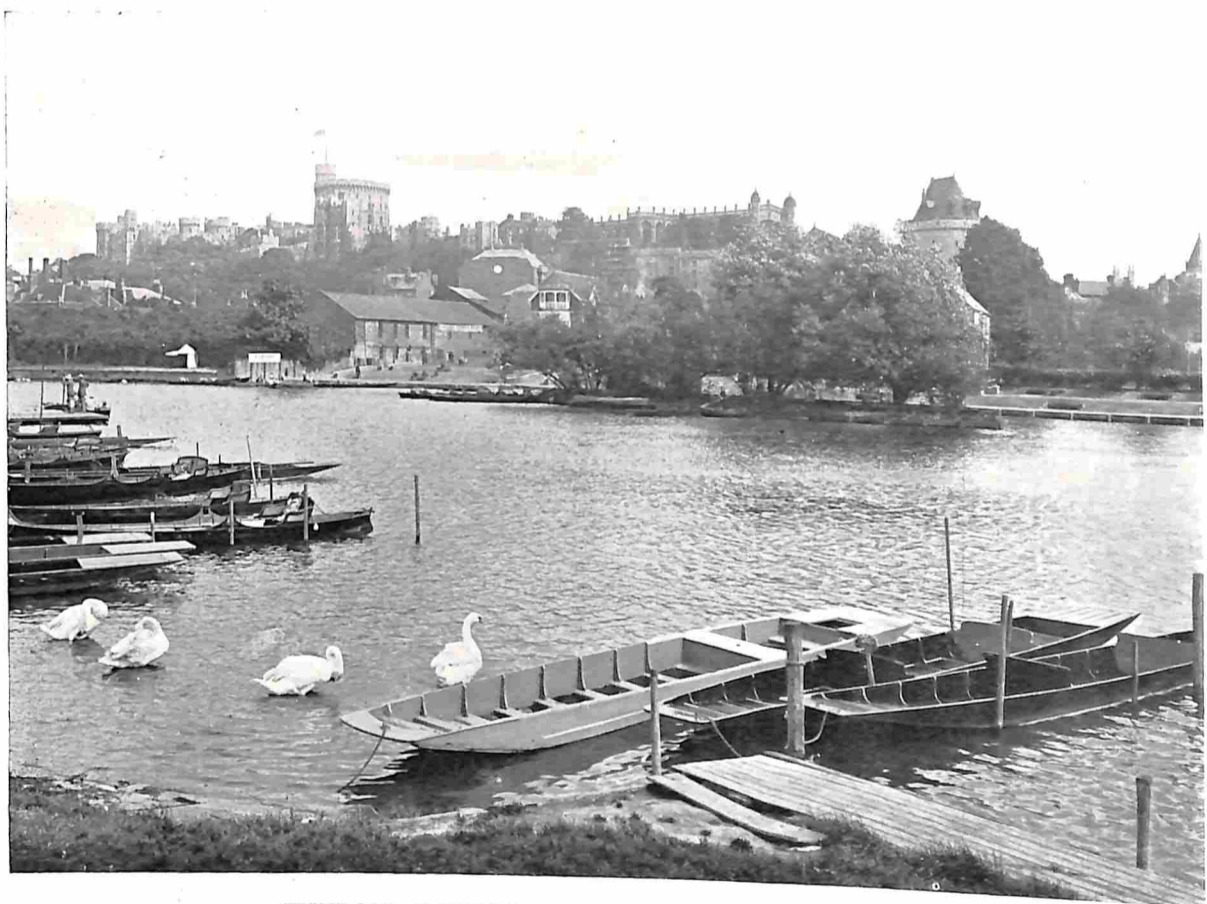
vochtige frischheid. In den polder zou waarschijnlijk de dauw zwaar op de weiden liggen, hier was het alleen een koele streeling. We waren volkomen tevreden met maar rustig voort te stappen, langs smalle kronkelpaadjes, waarvan je soms alleen maar vaag kon vermoeden waar ze precies uitkwamen. Een er van bracht me op een van de wegen, die ik met mijn vorig paard, Cyrano, zoo vaak gevolgd had. Een weg, die, nu, na zoo veel maanden nog, vol was van herinneringen, die zelfs het duinzand nooit zal kunnen begraven. Hier... en hier... en hier... Toch, er was nu niets verdrietigs meer in al die memento's, alleen een warm en dankbaar terugdenken aan den trouwen vriend, den lieven kameraad, die nooit vergeten zal worden. De zon was verdwenen achter een hoogen duintop, de eerste ijle sluiers van de naderende schemering kropen langs de hellingen. „Nu zijn we op den terugweg,” waarschuwde ik bij het links afslaan naar een kronkelend pad. We lieten de paarden in draf gaan. Met scherp gespitste ooren, wakkere opmerkzaamheid in de heele houding van het hoofd, volgden ze het pad, dan het bruggetje over de sprank. Ja nu waren ze er van overtuigd, we waren op weg naar huis. Uitnoodigend strekte het breede zandpad zich voor ons uit. Siegfried snakte naar een galop, rolde zich op, trachtte me te beduiden dat hij behoefte had aan wat fellere beweging dan hem tot nu toe was toegestaan. We stoven weg, bij meters tegelijk rolde het pad onder

INDRUKKEN UIT ZUID-ENGELAND. IN DE KATHEDRAAL VAN WELLS

Siegfrieds machtige hoeven naar achteren, het andere paard volgde de leiding, maar door zijn ruiter op een eerbiedigen afstand gehouden, want Siegfried wil nog wel eens met de

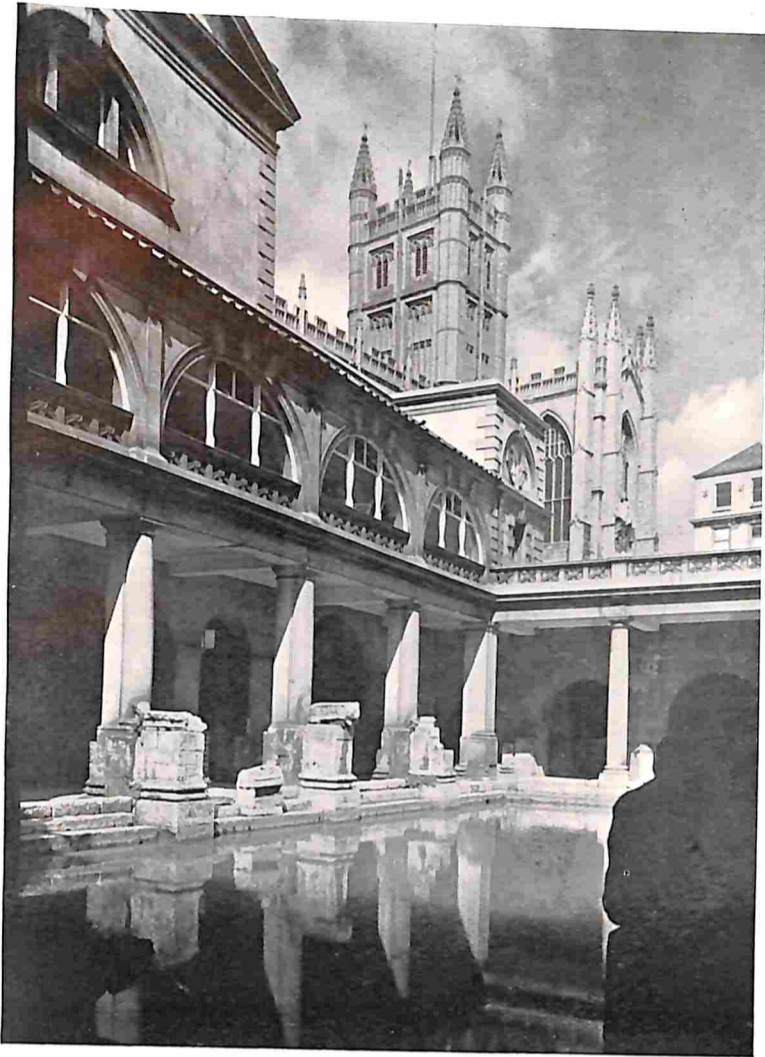
achterbeenen wuiven en dan is het beter ver uit zijn buurt te zijn. ☼ Weer waren we voor de gevangenis, maar hij had nu geen zin er heen te gaan. Integendeel, er scheen iets in de atmosfeer te zijn, dat hem hinderde, want zonder dat ik ook maar bij benadering kon vermoeden waarvoor hij geschrokken was, vloog hij plotseling in een halve paniek het pad af, hield bot stil, toen ik hem weer in handen kreeg. bokte uit puur

WINDSOR CASTLE VAN DE THEEMS AF GEZIEN

verzet en stormde weer weg. Bij den straatweg kreeg ik hem weer, maar hij trilde over zijn heele lijf van dien onverklaarbaar schrik. ☼ In de verte klonk veel autogetoeter. De schare meeste kansen van een gemakkelijken overtocht zouden hebben. Het was nu geheel donker geworden, misschien was het 't beste de duisternis van de Boschjes te vermijden en langs

verzet en stormde weer weg. Bij den straatweg kreeg ik hem weer, maar hij trilde over zijn heele lijf van dien onverklaarbaar schrik. ☼ In de verte klonk veel autogetoeter. De schare meeste kansen van een gemakkelijken overtocht zouden hebben. Het was nu geheel donker geworden, misschien was het 't beste de duisternis van de Boschjes te vermijden en langs

INDRUKKEN UIT ZUID-ENGELAND. HET GROOTE ROMEINSCHE
BAD TE BATH

den kortsten weg te gaan. Dat beteekende wel stappen langs een groot deel van een tramlijn, maar het scheen toch grooter zekerheid te geven. Mijn cavaliër vond dat ik het behoorde te weten, ik had immers de routine! Het leek verstandig om bij de eerste keus te blijven en de Nieuwe Parklaan, voor auto's de groote verkeersweg naar den boulevard, moesten we toch passeeren, daar was geen ontkomen aan. Het wemelde van trams en van auto's met koplichten, er was geklingel van fietsbellen en getoeter van motorfietsen, gegil van opgeschoten jongens en meisjes, die te voet gingen en nu al in een luidruchtige feeststemming waren, waaraan het feit, dat zij 's zomers iedere week het vuurwerk kunnen genieten, niets af deed. ☞ De paarden werden nerveus van al het lawaai. Siegfried, die onder gewone omstandigheden recht op een tram afgaat, als je dat verlangt, toonde nu een onbeheerschte angst voor het verlichte gevaarte en probeerde te vluchten, het andere paard, dat de betrouwbaarheid zelf is, ging tandakend over den weg. Maar we kwamen zonder ongelukken in de stillere zijstraten, waar de hoeven der paarden in hun regelmatig en rythmisch geklep de stilte tusschen de huizen verstoorden. Hier en daar werd een gordijntje weggeshoven. ☞ Toen kwam de laatste moeilijkheid en de grootste. We moesten den Scheveningschen Weg oversteken om naar huis te komen. De paarden wisten de nabijheid van den stal en werden onrustig, ze hadden nu haast om thuis te zijn. Maar om in de stal te komen moest de onafzienbare stroom van hel verlichte voertuigen worden gepasseerd. Er was een kraampje met groote ballonlampen, dat hun van een bovennatuurlijke griezelligheid toescheen. Daar waren zoemende auto's en brommende motoren, schel rinkelende fietsen met felle lampen, daar was geraas en gedraai voor hun oogen en het was om razend te worden. Met een rust, die te grooter was, naarmate ze aan natuurlijkheid wel iets te wenschen liet, bedaalden we ze en speurden naar een doorgang. Ik vroeg me af of dit avontuur goed zou afloopen en dit niet zoo in stilte als ik zelf gedacht had. Later ben ik er natuurlijk om uitgelachen. Toen we goed en wel in den stal stonden. Het andere paard, dat bang is voor Siegfried, omdat die zoo wild met zijn beenen praten kan, wou niet naast hem blijven en ik stelde voor, dat we ieder op eigen gelegenheid zouden oversteken. Het laatste wat ik van mijn cavaliër zag was, dat hij achter een auto verdween. Voor Siegfried's oogen golfde

een onafzienbare stroom fietsers. Geen doorkomen aan. En je mag met een paard niet lang stilstaan. Maar om voort te gaan moet er toch althans zoo veel ruimte zijn, dat hij zijn voeten kan neerzetten zonder op een voor- of achterwiel te trappen. Lichten, niets dan lichten, acetyleenlampen, kaarslampen, electriche lampen, een heele staalkaart van wat er voor fietsenverlichting tegenwoordig gebruikt wordt en vroeger gebruikt werd. Zelfs nog een olielampje, als een gloeiende spijker tusschen de andere. Opeens maakte Siegfried een beweging met zijn hoofd, een soort knikje van: kom, nu is het onze beurt, wij stonden hier eerst. Hij had de geul, die ons doorgang zou geven sneller gezien dan ik. Een drukje met het been om te zeggen, dat het goed was en rustig stevende Siegfried tusschen de draaiende wielen door. Fier, zelfbewust, in het besef, dat hij op dit oogenblik ruimschoots goedmaakte wat hij ooit, van onze eerste kennismaking af, bedorven mocht hebben. Aan den overkant van den stroom hervonden we ons gezelschap. Bedaald naast elkaar, alsof dit de allereenvoudigste thuiskomst was, die te bedenken viel, stapten we den stal in. Maar toen ik van Siegfried's rug was gegleden en naast hem stond en hem zijn worteltjes gaf, heb ik even mijn gezicht tegen zijn hals gelegd en gezegd: dank je, Siegfried. TRIXIE

ZADEN EN VRUCHTEN IN DEN HERFST

DOOR M. HOEN

DE vakantie is voorbij. Langen of korten tijd heeft ieder van buitenlucht en zon kunnen genieten, hetzij dat hij deze zocht in de Zwitsersche Alpen, hetzij dat hij genoot aan eigen strand, bosschen en hei. Maar hoe lang of hoe kort ieder genoot, hoe ver hij ook wegtrok, het einde naderde onherroepelijk en tegen het einde van Augustus werd het iederen dag aan de stations voller en drukker. Menschen met koffers en rugzakken keerden naar huis terug, bruingeband en vol optimisme om weer aan te werk te gaan. Met moed begint men weer de lange kantoordagen en voor een examen begint men met nieuwe kracht opnieuw te vossen. Wij worden weer stadsmenschen en onze wandelplunje, rugzakken en bespijkerde schoenen worden diep in een donkere kast geborgen. De eerste ochtenden bij het ontwaken zullen

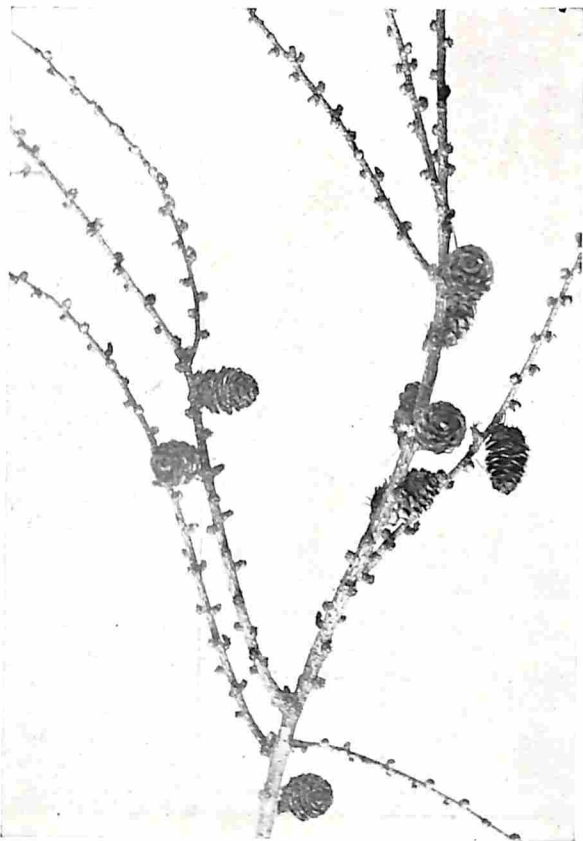

Foto R. Tepe

KARDINAALSMUTSJES

we nog wel terug verlangen naar de zuivere buitenlucht die ons raam binnenstroomde en het „ommetje” in den schemeravond, langs den landweg, zullen wij missen. Maar na een paar dagen zijn we dit tikje heimwee weer kwijt. We grijpen naar de krant om te zien wat het winterseizoen ons brengt en loopen langs de boekwinketalages te speuren naar nieuwe uitgaven en het verlangen naar buiten is verdwenen. Toch blijft in de maanden September en October langs velden en wegen, in bosch en duinen nog heel veel over, waarvan wij kunnen genieten en soms rekken planten en boomen hun leven nog tot in November. Dit jaar echter is aan den bloei der meeste planten tamelijk snel een einde gekomen. Doordat zij vroeg in bloei kwamen, raakten zij ook snel weer uitgebloeid, maar de tweede bloei van vele planten, waar wij een vorige maal over schreven, is rijker dan ooit. Tegen het einde van de vacantie zagen wij zelfs in een Zuid-Limburgschen boomgaard een pereboom in bloei staan en de Clematis prijkte met minstens evenveel vruchten als bloemtrossen. Maar de marjolein en het koninginnekruid, zelfs de distel en de bereklauw zijn verdwenen, al bloeien daarentegen de peen, het grasklokje, kattestaarten, Knautia's en een aantal paardebloemachtigen nog lang door. Maar tegen het begin van October wordt het toch overal duidelijk herfst.

De zwaluwen, die in dichte drommen de telegraafdraden bezetten, beginnen weg te trekken en in de boschjes, vooral als daar eetbare vruchten en bessen zijn te vinden, krioelt het van vogels. Den eenen dag zijn het staartmeezen, den volgende dag is het een nachtegaal, weer een anderen keer kunnen wij met kijker en vogelboekje niet uitmaken wat voor een vreemde vogel dat nu eigenlijk is. En al verdwijnen dan de meeste bloemen, er blijft toch nog genoeg kleur en vertier over, voldoende om er in onzen vrijen tijd nog eens op uit te trekken. Naast het verkleurend loof, de trekkende vogels, de laatste insecten, de opschietende paddestoelen zijn het nu de vruchten en bessen die pronken en lokken in allerlei vormen en kleuren. Natuurlijk waren er het geheele jaar door overal vruchten en zaden te vinden. In het

KEGELTJES VAN DEN JAPANSCHEN LARIKS

KEGELS VAN DEN DOUGLAS-SPAR

groot leverende markten in Juni de aardbeien en kersen en later kwamen de bessen en frambozen, de pruimen. En nu is het de tijd voor appels en peren geworden. De grove soorten worden geschud, de fijnere met de klinkende Fransche namen worden geplukt en op watten gelegd om te rijpen en wie veel pereboomen in zijn tuin heeft staan, kan er met

Kerstmis nog van genieten. Ook de noten beginnen te rijpen. Overal in de stad zien we in September de jonge hazelnoten liggen, nog in hun groene jasjes verborgen, en in het bosch onder beuken en eiken zoeken eerst de kinderen, later de vogels, hun buit. Maar naast al deze eetbare waar is er ook veel wat niet voor de consumptie geschikt is. Ieder jaar lezen we berichten over vergiftigingen door het eten van bessen. Meestal zijn het kinderen die zulk een vergissing begaan, want onder de vruchten die aan de markt komen, is er gelukkig geen een die, zooals dat met paddestoelen wel gebeurt, met een andere doodelijkgiftige soort kan verwisseld worden. In de meeste gevallen zijn het de bessen van de zwarte

nachtschade, het bitterzoet, de Belladonna of de wolfskers, het lelietje van dalen of van den Salomonszegel die deze rampen veroorzaken. En dan moeten er van deze soorten ook weer veel worden gegeten, willen zij doodelijk werken, want het verorberen van een enkele schadelijke bes kan wel veel reden tot ongerustheid geven, maar toch nooit den dood veroorzaken. De meeste van deze soorten zijn trouwens ook wrang en bitter, zoodat meer dan een proefje niet wordt genuttigd. Maar het najaar levert ook bessen en vruchten, die minder gevaarlijk zijn. Vlierbessensap is zelfs een gewild artikel in de huisapotheek en rozebottels, op aller-

lei manieren verwerkt, zijn ook niet te versmaden. Daarnaast dienen dan weer kardinaalshoedjes, lijsterbessen, duindoorns, zelfs bramen en hop als kamerversiering en menige schram wordt opgelopen bij het plukken van al dat prikkende moois. Oneindig groot is het aantal zaden en vruchten in den herfst, oneindig varieerend zijn kleur en vorm en de manieren om het zaad te verspreiden. Want alle planten brengen na den bloei en de bevruchting op verschillende wijze zaad voort. Hetzij dat deze bevruchting door kruisbestuiving door middel van insecten of door den wind tot stand kwam, hetzij dat stempel en stuifmeel in de eigen bloem met elkaar in aanraking kwamen, het resultaat van dat alles is het zaad en boekdeelen zouden te vullen zijn met de beschrijving van het ontstaan, hoe het wordt verspreid en hoe het kiemt. Het

allereerste begin, wanneer de plant nog in bloei staat, is het vruchtbeginsel, het vruchtblad dat den zaadknop draagt en dat misschien wel het eenvoudigst ontwikkeld is bij de Gymnospermen of naaktzadigen, waartoe o.a. de Coniferen behooren. Want zooals in den naam naaktzadigen al ligt besloten, blijft het vruchtblad hier vlak en sluit het zich nooit om den zaadknop heen, zooals dit op verschillende wijze bij de Angios-

VRUCHTDRAGENDE JENEVEBESTAKJES

permen, de bedektzadigen, geschiedt. Daar de bloemen bij de Gymnospermen geen bloembekleedselen hebben, bestaat zulk een bloem dus uit niets anders dan het vruchtblad of vruchtbladeren, want gewoonlijk zijn het er vele, die dicht bijeen zijn gezeten en meestal hebben zij den vorm van schubben, nu eens vleezig, dan weer houtig. Ook zijn het wel eens kort ingesneden bladeren, zooals dit het geval is bij het geslacht *Cycas*, wier vruchtblad een verkleinde vorm is van het gewone stamblad. Meer bekende voorbeelden zijn echter de den- en sparappels. Hier staan de open vruchtbladen in een spiraal om de as geplaatst, dus op dezelfde wijze als de vruchten van de boterbloem of de anemoon, met dit verschil, dat de laatste gesloten zijn. Aan de bovenzijde van iedere vruchtschub bevinden zich de zaadknoppen, die, wanneer ze bevrucht en gerijpt zijn, zich tot zaden ontwikkelen. Bij den *larix* en den *spar* geschiedt dit rijpingsproces gedurende de zomermaanden, maar bij de *dennen* gebeurt het op eenigszins afwijkende manier. Wanneer in het voorjaar de wind voldoende stuifmeel in de roode bloembolletjes, die uit wel vijftig schubben bestaan, heeft geblazen, verdikken deze schubben een weinig; ze verliezen hun roode kleur en in het nu gesloten kegeltje blijft het stuifmeel liggen tot het volgend voorjaar. Dan pas komt de bevruchting tot stand en dan eerst gaat de kegel zich verder ontwikkelen. De schubben worden bruin en houtig, bij zonnig weer krommen zij zich naar buiten om en het gevleugeld dennezaadje komt te voorschijn. Het dwarrelt door de lucht, wordt door den wind gegrepen en een heel eind verder dan waar de kegel hing, komt het terecht, soms midden in de open hei op tientallen meters afstand van het dennebosch. De appels van de *spar*, *Abies excelsa*, zijn meer langwerpig en de schubben worden niet houtig, maar blijven leerachtig, terwijl de kegels van de fijne den, *Picea excelsa*, langens tijd rechtop in den boom blijven staan. Bij de kegels van den *zilver-spar*, *Abies alba*, lijkt het alsof iedere leerachtige schub bovendien nog een vliezig schutblad draagt. Deze lange, vliezige tong is echter niets anders dan het vruchtblad zelf, dat hier een buitengewone lengte bereikt. De leerachtige schub waar de zaadknoppen rusten, is slechts een plaatselijke verdikking, die ook wel zaaddrager heet. Ook de *Larix*, oorspronkelijk afkomstig uit de Alpen, draagt kleine kegels, die in één jaar rijp zijn en ongeveer zoo groot worden als een walnoot. Dit is een van de weinige Coniferen, wier naalden in den winter afvallen en die zich in het voorjaar geheel met nieuw, jong groen tooit. ☼ Oogenschijnlijk bezit de *Jeneverbes* een afwijkende vrucht, want op het eerste gezicht lijkt de blauwe schijnbes in geen enkel opzicht op de kegels van den *spar* of *larix*. Ieder kent natuurlijk deze grillic gevormde struiken, die overal op dorren heidegrond groeien en in sommige deelen van ons land op enkele plaatsen van de Veluwe tot groote gevaarten uitgroeien. Toch is de vrucht, die het eerste jaar groen blijft en het tweede jaar zwart wordt, geen echt besvrucht, zooals we die aantreffen bij de bedektzadigen. Ook

Foto R. Tepe

ECHTE BESSEN VAN DE GELDERSCHE ROOS

hier dragen open vruchtbladen het zaad, deze zijn echter niet houtig of leerachtig, maar vleezig van aard en zwellen tijdens het rijpen nog wat op. De wind speelt hier bij de verspreiding natuurlijk geen rol. Trekkende vogels, vooral lijsters en ganzen, eten de bessen en zaaien en verspreiden dus op deze wijze het onverteerbare zaad. Ook de *Taxus*, een boom of heester, waarvan de naalden keurig in twee rijen staan, heeft een vrucht die min of meer op een bes lijkt. De zaden zijn donkergroen, ongeveer zoo groot als een erwt en worden half omsloten door een sappige roode huls, die hier dus weer de opgezwollen vruchtbladen vertegenwoordigt. ☼ In tegenstelling nu met de Gymnospermen zijn bij de Angiospermen de zaden steeds verborgen, doordat het vruchtblad zich altijd sluit. Het eenvoudigste voorbeeld hiervan is misschien wel de peulvrucht, die bestaat uit slechts een vruchtblad of carpel, welks met elkaar vergroeide randen de zaadknoppen dragen, terwijl de overzijde van de peulvrucht niets anders is dan de nerf van het blad. Langs beide kanten springt de vrucht dan bij het rijpen open en dit gebeurt met zulk een kracht, dat de rijpe zaden ver in het rond worden geslingerd. Wie op een zonnigen zomerdag wel eens in de buurt waar brem groeide een poosje heeft gerust, zal zich duidelijk de korte, knallende geluidjes herinneren, die door het openspringen van de peultjes werden veroorzaakt. Maar niet alle bedektzadigen hebben zulk een eenvoudige vrucht. Bij sommige families bestaat de vrucht uit verschillende carpellen, die al of niet met elkaar zijn vergroeid.

Foto R. Tepe

EGELANTIER MET BOTTELS

en naarmate de randen van de vruchtbladen bij het vergroeiën meer of minder diep naar binnen dringen, wordt de holte van de vrucht in hokjes verdeeld. De bloemen in onzen tuin zullen in den herfst wel meest alle met zaad prikken, als dat tenminste niet weggeknipt is om den border netjes te houden, en ze geven ons dus prachtige gelegenheid eens te bestudeeren hoe verschillend deze zaden zijn gebouwd. De vruchten van het kardinaalshoedje lijken op het eerste gezicht vrij ingewikkeld, maar wie het rijpen van de vrucht heeft gevolgd, zal er toch niet veel moeite mee hebben. In het najaar springen de karmijnroode vruchtjes open, soms terwijl de bladeren nog groen zijn en dan minder opvallend, soms als het blad al vergeeld is en dan werpen de struiken groote roode plekken in het lichtgele duinzand. Uit de vruchthulzen bengelen de zaadjes, die hier bij uitzondering zijn bedekt met een heldergeel vlies, den zaadmantel. Het zaadje is zeer bitter en giftig, maar toch schijnen de vogels er geen last van te hebben. De harde pit wordt niet verteerd en komt onveranderd weer te voorschijn. Eenvoudiger schijnen de vruchten van Liguster en roos, maar toch is zoo'n rozebottel weer geen echte vrucht, evenmin als de aardbei, want in beide gevallen is het de bloembodem die zich als vrucht voordoet. Bij de roos vormt zij een urn, die de pitjes, de eigenlijke vruchten, omsluit. Bij de aardbei zwelt de bloembodem op, wordt vleezig en sappig en de kleine pitjes aan de oppervlakte zijn ook hier weer de vruchtjes. Zoo schijnen dus vele vruchten, streng wetenschappelijk, geen aanspraak op deze naam te mogen maken en het is wel aardig, al wat wij tot dusver met dezen naam betiteld hebben eens te onderzoeken. Daarover dan nog een volgende maal.

Huisdieren op de onderneming

DOOR W. BAERVELDT

IK bedoel hiermede niet dat deel van Insulinde's Fauna, dat ieder onderneming-huis ons gratis en voor niets cadeau doet, zooals daar zijn de vluggerat bij tientallen, de rappe Tjitjak bij honderden, de nuttige spin, compleet met web bij duizenden, de nijvere mier bij tienduizenden, de — daar weet ik geen nette kwalificatie voor — muskiet bij honderdduizenden, noch een der millioenen andere vliegende, kruipende, stekende, bijtende, kriebelende, soms formidabel stinkende, meest drankzuchtige insecten. Ik schrijf drankzuchtige en meen het. Zit maar eens bij de lamp met een glas split, een potteke bier of een kelkje van de „Erven" voor U. Er ontstaat onmiddellijk een race wie het eerst in Uw soulaes ligt. Neemt men echter een glas water, dan gelijkt dit een zwembad in wintertijd; wat er in valt doet zulks per ongeluk. ☼ Echter ter zake. Wat ik wel bedoel is de menagerie die men zich door aankoop, vangst of ten geschenke krijgen op den hals haalt. Evenals hier heeft

men er kanariepietjes, papagaaien, katten en honden. Wat deze laatste betreft, zijn daar meestal verscheidene zeer uiteenlopende rassen in één exemplaar vereenigd. Zoo'n amalgaam noemt men street-terrier of gladakker. Juist onder deze potpourries vindt men de beste honden om babies te jagen. Neen, schrik niet, geachte lezeres, ik bedoel geen gewone huis-babies, maar het soort dat begint met een snoet en een paar slag tanden en eindigt in een min of meer schamel krulstaartje, met onder het middenstuk vier pooten. n.l. het Babie Oetan of wilde varken. ☼ Maar behalve bovengenoemde, ik zou haast zeggen officieele huisdieren, houdt men er diverse meer buitenissige „Pets" op na, als daar zijn: Apen in alle calibers, van de kra tot den orang-oetan, kantjils (miniatuur-hertjes), moesangs (koffierat), tijgerkatten, beren enz. tot wilde zwijnen en pythons toe. ☼ Dierenvriend als de meeste jagers, hield ik er ook diverse niet officieel genoteerde huisdieren op na. Daar was dat ten eerste Pallas. Pallas was een uil, een pracht van een uil, wit met kleine bruine streepjes. Een paar Maleiers brachten hem mij toen hij bijna volwassen was; ik wilde hem eerst niet hebben, maar toen ze zeiden geen eten voor hem te hebben hield ik hem toch maar. Pallas had blijkbaar razenden honger, hij krijschte klagelijk piepend, daarbij met de vleugels trillend zooals jonge vogels doen, die gevoederd worden. Het was een lastig geval, rauw vleesch had ik niet en het was vóór den volgenden dag ook niet te krijgen, ratten of muizen heb je zoo

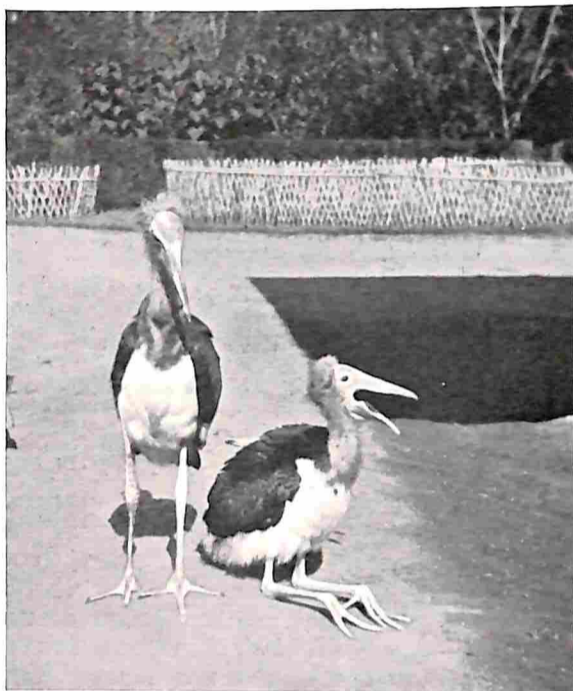

Foto W. Baerveldt

DE AANKOMST DER JONGE MARABOES

maar niet voor het grijpen; dus kikkers. Ik zond mijn syce (paardenjongen) op kikkers uit en een uurtje later kwam hij met een flink aantal terug. Ik hield er Pallas een voor. Hap, weg kikker, in zijn geheel naar binnen. Een tweede, derde en vele andere volgden. Pallas moet van binnen wel een vacuum geweest zijn. Tegen de twintig begon hij toch vol te loopen, vertraagde tenminste het tempo aanmerkelijk, bij vijftig had hij geen ruimte meer. Hoewel hij

altijd een flinke eter bleef, haalde Pallas toch nooit meer de top-prestatie van die eerste orgie. Nadien voederde ik hem met vleesch, afval van gevogelte of visch en ratten en muizen als ik ze had. ☼ Pallas was direct tam, dacht er niet over weg te vliegen. Ik heb hem altijd vrij rond laten scharrelen en hem

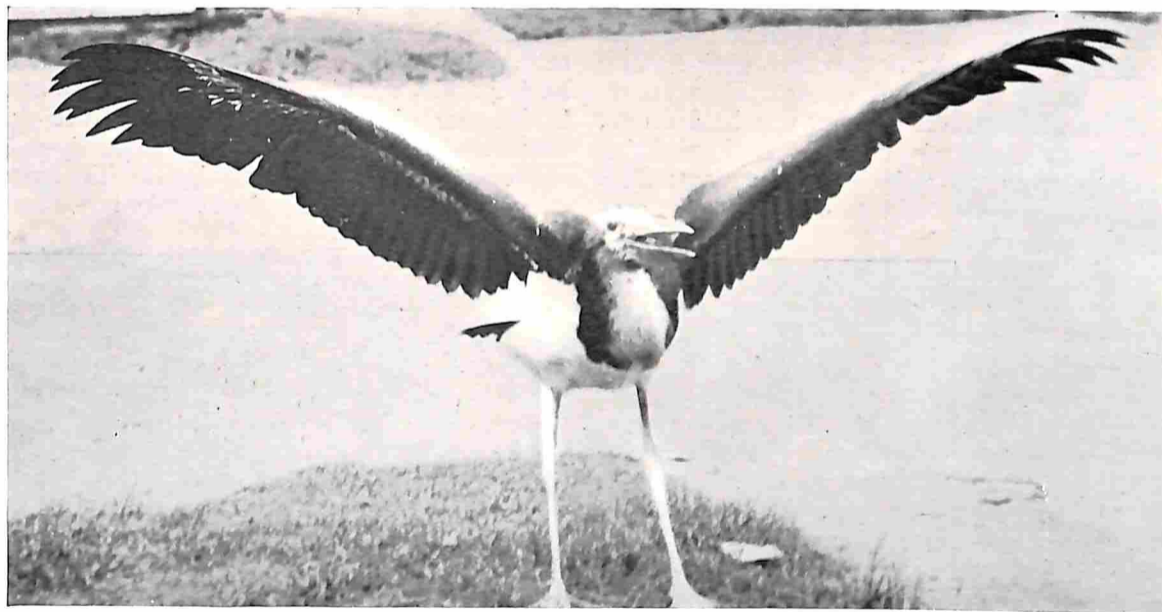

Foto W. Baerveldt

HONGER!

nooit gekortwiekt. Overdag bleef hij onderdak, aan felle zon had hij een hekel, tegen den avond werd hij actiever en vloog in den tuin rond. Een geliefkoosde sport was om bij schemer in de heg voor het huis te gaan zitten en te blazen tegen voorbijgangers. Daar volgens de inlanders iedere uil een Boeroeng-Hantoe (Geestenvogel) is, vonden ze dit maar matig en hadden een heilig respect voor hem. Ik leerde Pallas op mijn hand of schouder te komen zitten en ook om te blijven zitten als ik hem op een stok of tak neerzette. Jack, mijn Doberman, die mij in de velden dikwijls stok of regenjas nadroeg, bracht ik bij den stok ook vast te houden

als Pallas er op zat en zoo wandelden we dan gedrieën een eindje rond. Toen ik met Europeesch verlof ging, gaf ik Pallas aan een dierenliefhebber, die hem nog jaren hield.

☒ De spannende verhalen over het vangen van reuzenslangen, waarbij staaldraad strikken, walmende flambouwen, blikkerende messen en krakende menschenbeenderen een groote rol spelen, amuseeren mij altijd een beetje. De Python, onze Indiische reuzenslang, is voor zoover ik uit eigen ondervinding weet, vrijwel ongevaarlijk. Ik heb er verscheidene gewoon met de hand of met een lusje van aanrijgtouw zien vangen en ook zelf gevangen. Een enkelen keer probeerde het dier wel zich om mij heen te kronkelen, maar het kostte nooit veel moeite om los te komen. Misschien komt dit doordat ik overdreven slank was en zelfs een Python geen krijtstreep platter kan drukken. Trouwens een Python van een meter of zeven slaat men, indien noodzakelijk, met één tik van een stevigen stok dood. Als men de dieren even achter den kop of bij den staart te pakken krijgt, kronkelen ze zich zelf meestal dusdanig in de knoop, dat men ze als een groote knoedel kan vervoeren. ☒ Op een ochtend dat ik het buitenwerk controleerde, waarschuwde een mandoer mij dat er in een stukje drassige ruigte een groote slang lag. Ik ging direct kijken en ontdekte een flinke Python, stijf opgerold en stevig in slaap. Kop of staart kon ik niet zien, waarom ik het dier met mijn plantersstok aanporde. De slang ontrolde zich en wilde wegglijden, waardoor ik kans kreeg hem letterlijk bij den staart te pakken. De Python trok terug, maar achteruit loopende had ik hem spoedig in het vrije veld, de mandoer greep haar even achter den kop en deed hem een strik van lianen om. De slang kronkelde en rolde zich tot een knoedel op en werd zonder moeite in een zak gedaan en naar mijn huis gepicold. Hier liet ik haar, tot groote verontwaardiging van mijn betere helft, los om een kiek te nemen. Na deze artistieke daad werkte ik mijn model niet zonder eenige moeite in een groote, met kippengaas afgesloten kist. Ik heb het dier een paar weken gehouden, maar veel plezier had ik er niet van, overdag verdween hij zooveel mogelijk onder het stroo en alleen 's nachts rommelde hij in de kist rond. Toen dan ook een kennis hem gaarne wilde hebben, stond ik hem met plezier af. ☒ Op een keer langs de kust van Serdang op jacht zijnde, liet ik mij ontvallen dat ik graag een tammen marabout zou willen hebben.

Een van mijn jagers beloofde mij er een te brengen als de tijd kwam dat ze jongen hadden. Een paar maanden nadien, ik was de heele marabouts alweer vergeten, kwam hij met een groote mand achter op zijn fiets aanzetten. Op mijn vraag wat hij daar had, verklaarde hij vol trots „Bango Tontong (Marabouts). Het waren twee driekwart-was jongen, flink uit de kluiten gewassen, maar nog slap op hun pooten. Eenige rijksdaalders wisselden van eigenaar en ik was ma-

raboufarmer. Allereerst moest ik het voedsel-vraagstuk oplossen; evenals bij Pallas vormden kikkers het noodrantsoen, alleen gelukte het mij ditmaal niet de vogels vol te krijgen, verder voerde ik hun visch die ik op de markt in de kampong liet koopen. De vogels waren absoluut niet

schuw, maar daar ze nog te onbeholpen waren om ze los te laten loopen, liet ik van kippengaas een ren maken, waarin ik zitstokken en een afdak liet aanbrengen: toen ze grooter waren liet ik ze in vrijheid rond tippelen, zonder ze te kortwieken. De marabout is geen mooie vogel, maar het zijn typische dieren. De geweldige snavel is geel-grauw, de naakte, rimpelige hals geel, de kop is, behalve een kranseje op zwarte krulharen gelijkende veertjes, langs den achterkant kaal. Rug en vleugels blauwgrijs, buik en borst wit, met een kraag van bijna zwart. De pooten zijn grijs, echter schijnt de Marabout-mode witte stelten voor te schrijven en ze hielden hun pooten door middel van een zeer eenvoudig maar afdoend natuurlijk procédé kalkwit. Ze konden in diepzinnig gepeins verzonken voor zich uit zitten staren, maakten den indruk

zeer wijs te zijn. Bij het voederen kregen ze nog al eens ruzie. De combinatie: wijze uitdrukking, kale schedel, krulhaar, ruzie, maakte dat ik ze naar in wetenschappelijke kringen zeer bekende tegenstanders T... en D... noemde. Al spoedig kenden de vogels hun naam en kwamen als men

ze riep; meestal riepen we alleen maar „T...” en ze kwamen beide aanstappen of vliegen. Het mandje waarin hun visch gehaald werd, kenden ze al gauw en als ze het zagen, kwamen ze er op af, meestal van het dak, waar ze graag bovenop zaten. Werd het eens wat laat, dan kwamen ze naar ons toe, gingen met de wieken wijd gespreid voor ons staan en klapperden met den snavel. Kwam het mandje en kregen ze niet gauw genoeg wat, dan pikten ze er naar en ook wel naar mijn handen. Bang waren ze heelemaal niet en als men ze dreigde of wilde weggagen, stelden ze zich te weer: voor een stok hadden ze echter ontzag. ☒ Het voederen van hen was een film waard. Ze kwamen netjes voor mij staan en om de beurt wierp ik hun dan een visch ter grootte van een haring toe. De visch werd netjes opgevangen, weer opgeworpen en dan zoo gepakt dat hij met den kop naar beneden in het keelgat gleed. Kwam er per ongeluk eens een met den staart vooruit naar binnen, dan werd die weer terug gewerkt; men zag hem dan met schokjes den langen weg terug

afleggen. Een maal boven werd de visch weer opgeworpen, model opgevangen en den voorgeschreven weg afgestuurd. Makkelijk te verzadigen waren ze niet; voor de statistiek wilde ik wel eens weten hoeveel ze stouwen konden, liet een extra groote partij visch komen en voerde hun die. Ze stopten pas toen ze letterlijk vol waren en de laatste visch hun half uit den bek stak. De lange halzen waren knobbelig van de visch die in hun slokdarm zat, er kon werkelijk niets meer bij en

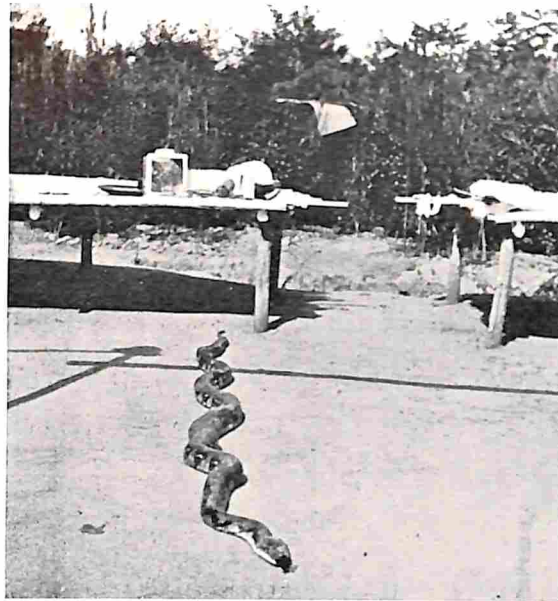

Foto W. Baerveldt

PYTHON

Foto W. Baerveldt

JACK EN PALLAS POSEEREN

het duurde zeker een uur voor alles zoover gezakt was, dat er geen vischstaart meer uit den snavel stak. ☼ Op een Hari Besar ging mijn Chineesche kok eens voor zich zelf visch koopen. Keurig uitgedost, zijn flambard op half zeven en zijn schoenen (anderhalve maat te groot) aan, kwam hij het erf op met „het vischmandje” bij zich. T. en D. kregen hem in het vizier, kwamen van het dak af en stapten vol verwachting achter den kok aan, kregen natuurlijk niets. Vlak voor het huis had de kok het ongeluk dat een schoen los ging, hij zette het mandje neer en bukte zich om het euvel te verhelpen. D. keek, den kop schuin houdend, naar de uitnoodigend gespannen broek en wiegde den kop heen en weer als een speerwerper die probeert hoe zijn wapen hanteert. Toen schoot de spitse snavel vooruit. Voltreffer! „Hwaah, lok nja boh” gilte de kok, een bokkesprong makend die ik op zijn leeftijd niet meer mogelijk geacht had. Zijn hoed vloog af, een schoen uit en het vischmandje open. Vóór hij van den schrik bekomen was hadden de vogels de helft van zijn visch naar binnen. Ik heb zelden zoo gelachen als bij die gelegenheid, vooral dat meditatief wiegen van den kop was onbetaalbaar. ☼ Behalve visch voerde ik de vogels ook met afval van vleesch e.d.; waren er ratten gevangen, dan kregen ze die ook en zelfs de vetste rat ging in één hap naar binnen. Ook fougereerden ze zelf, wurmen, torren, kikkers, alles was van hun gading. Eens rapporteerde mijn waterdrager dat er telkens kuikens verdwenen; ik verdacht direct mijn twee wijsgeeren en hield ze in de gaten, met het resultaat dat ik D. op heeterdaad betrapt. Hij stond oogenschijnlijk goedig te kijken naar een kloek met al flinke kuikens en de diertjes kwamen steeds dicht bij. Plotseling schoot de groote snavel neer, een piep en wèg kuiken. Echter scheen het niet in de gewenschte houding naar binnen te gaan, D. spooog het weer uit, wierp het in de lucht en ving het, nu goed, op. Ik kon door den langen, kalen nek het nog spartelende kuiken zijn laatsten weg zien afleggen. ☼ Waren de koelies bezig den grond om te werken, dan liepen T. en D. deftig als mandoers tusschen de Javanen door en pikten wurmen en wat dies meer zij op. ☼ Kort vóór ik naar Europa vertrok, verdwenen mijn marabouts spoorloos en misschien zitten ze nu aan de kust op een dooden boomtop hun kroost te vertellen van den tijd die ze onder de menschen doorbrachten.

BIJ DE BUURSER BEEK

(Slot van bladz. 471)

WAT steekt zoo'n koolwitje aardig af tegen 't paarse knoepkruid! Vele gasten tegelijk doen zich te goed aan den maaltijd, dien het scherm der berekluaw ze biedt. ☼ Daar, aan den overkant der beek, staat een groepje groote blauwe bloemen. Wat zou dat zijn? We bedenken ons niet lang, trekken schoenen en sokjes uit en waden door het koele water. De bloemen blijken mooie groote klokjes te zijn. „'t Ruige grasklokje”, vinden we in de flora. Even

blijven we nu zitten, kijken naar de libellen, diep blauw met zwarte vlek op de vleugels, die over 't water scheren. Zoo nu en dan snort er een groote bruine „tweedekker” tusschen door. Dan, als de zon onze voeten gedroogd heeft, stappen we weer op. ☼ Warrig gestrengeld om stengels van walstro en spiraea groeit even verder het duivelsnaaigaren, een parasiet, die z'n sappen zuigt uit de planten welke hij omstrengelt. De kleine rose bloempjes zien er niets duivelachtig uit! ☼ De beek slingert nu eens langs bosschen, waar de roep van den specht weerklinkt, waar heele meezenfamilies, gezellig babbelend, elkaar nahippen van tak op tak, dan weer langs korenakkers, waar de fijne haver in tinten van groen naar rijp-geel nog te veld staat, terwijl de rogge voor een deel al in schooven is gezet. ☼ Joelende kinderstemmen. Een stel jongens plast en proest in de beek. „Fijn hè?” roepen we, en: „Nou en of!” is 't antwoord. Wat is er ook fijners te bedenken dan een bad in de koele beek op een warmen dag als deze? Alleen . . . jammer van die keurige bordjes met: „Baden in de beek is verboden”. Maar waarom wordt zoo'n eenvoudig gezond en . . . goedkoop genot ook verboden? ☼ Even later . . . een juichkreet! „Rijpe bramen!” We vallen er op aan, de

warmte heeft ons dorstig gemaakt. O, die zachte, zoete, zondoorstoofde bramen bij de Buurser beek! Hoe langer we zoeken, des te meer vinden we. De beste hangen niet zoo aan den weg, maar zitten verscholen tusschen takken en bladeren. ☼ Als we ons terdege gelaafd hebben, trekken we verder. De beek stroomt nu langs zandheuvelds, begroeid met heide, die paars ziet door de bloeiende bloempjes. ☼ En daar komt

AAN DE BUURSER BEEK

zoowaar hij aan, die bij dit landschap immers behoort: de herder met z'n kudde. ☼ Traag loopen de bruinachtige, dik bewolde schapen. Potsierlijk steken de dunne pooten en het smalle kopje tegen 't zware lichaam af. Onder 't voortgaan eten ze; zelfs distels rukken ze uit. De kudde raakt wat verspreid. „Hoop Swiet, hoop Swiet”, spoort z'n baas den hond aan, en Swiet gaat achter de schapen, drijft ze vooruit, zoodat 't één kluit wordt, die voorwaarts dringt, de wollige vachten dicht naast elkaar. ☼ „De beesten zijn traag met die warmte”, zegt de herder. Dan vraagt hij of-ie even door onzen kijker mag zien. Aandachtig beschouwt ie z'n kudde zoo. „Oei, 't lijken wel olifanten”, lacht ie. „Hoop Swiet!” En Swiet moet er warm of niet, weer achter aan, en verder hobbelen de schapen. Als we doorloopen, zien we op den weg de onmiskenbare sporen van de kudde. Overal liggen de bekende ronde balletjes en aan de struiken hangen vlokken wol. ☼ We naderen Haaksbergen. 't Loopt tegen één uur en 't wordt wat drukker. Hier en daar zit een hengelaar. Onder de schaduw van een boom liggen lui een paar vacantiengangers als wij

BACH moest, toen zijn vrouw gestorven was, toebereidselen treffen voor de begrafenis. De arme man was echter gewend alles door zijn vrouw te laten bedisselen en toen nu een bediende kwam en hem geld vroeg om krip te koopen, antwoordde hij onder stille tranen, het hoofd in de handen steunend: „Vraag 't mijn vrouw”.